

Kluisjes doorzoeken is geen politietoek

Juliette Eichholtz is journalist en publicist.

Meer blauw op school?

De Amsterdamse wethouder Pieter Hilhorst wil politieagenten op lastige scholen detacheren. Kan niet met minder zwaar beschut worden volstaan?

Het was dinsdagmiddag, drie dagen voor de kerstvakantie, toen mijn 13-jarige zoon – normaal gesproken toch een van de *coolste dudes* van de brugklas – zo overstuur thuiskwam uit school dat ik hem nauwelijks kon verstaan. Na enig doorvragen, de nodige gebakken eieren en glaasjes water kreeg ik te horen dat er een politie-inval had plaatsgevonden op school. Met tien man sterk was de politie alle kluisjes nagelopen en dat was bepaald niet in stilte en zonder machtsvertoon gebeurd. Het betrof hier geen vriendelijke wijkagenten-met-pet, maar in dikke truien en leer gehulde kerels van stavast, met een dienstwapen aan de broekriem.

In de kluisjes van de brugklas hadden ze meteen beet: grondbloemen, een gasvulling voor een vuurwerk-aansteker en een Opinel-zakmes, zo'n duurzaam Frans klapmes, dat decen-

nia meegaat – zolang het niet wordt ingenomen door douane of politie. Het verboden wapenbezit bleek zich te bevinden in de jaszakken van mijn zoon. Hij moest op gesprek bij een van de agenten, vanuit school kreeg hij samen met de grondbloemeneigenaar een interne schorsing (corvee, terwijl de rest van de school zich juichend in het vakantiegevoel stortte), en ik zou binnenkort een oproep krijgen om mij met zoon te melden bij Bureau Halt.

's Avonds begreep ik van de oudste zoon van mijn vriend dat een dergelijke politie-inval een gebruikelijk ritueel was voor de kerstvakantie. En niet zonder reden; er was in de loop der jaren al heel wat illegaal vuurwerk in beslag genomen en dit jaar was er, naast het wapenarsenaal van mijn zoon, 1.000 euro contant aangehouden, alsmede vijf Ice Watches in verpakking.

Ik stond paf. Na achtenhalf jaar Vrije School was ik bekend geraakt met kerstrituelen als de jaarlijkse adventsmarkt, heel veel kaarsjes en het kerstspel, dat traditiegetrouw werd afgesloten met zelfgebakken taarten en alcoholvrije glühwein op basis van appelsap. Nou begreep ik ook wel dat dit feest van veilige knusheid niet eeuwig kon voortduren, maar dit was een al te grote overstap. Voor mij en blijkbaar toch ook wel voor mijn zoon – al vermoedde ik dat een belangrijk deel van zijn tranen bedoeld was om mij in een troost- in plaats van een strafstand te krijgen.

Maar goed, hij moest in dat gesprek uitleggen waarom hij een mes en een gasvulling bij zich droeg op school en daar was ik ook wel benieuwd naar. Dat stomme mes had hij bijna altijd bij zich, maar de laatste gelegenheid dat er een tak diende te worden afgesneden of een ander belangrijk jon-

gensding moest worden gedaan, lag al enkele jaren achter hem. En die vuurwerkaanstekervulling... Tja. Hij kwam er zelf ook niet helemaal uit. 'Omdat ik niet zo goed wist wat ik moest zeggen, zei ik maar dat ik dat mes altijd bij me had voor als ik 's nachts in mijn eentje naar huis fietste. Dat ik me dan moest kunnen verdedigen als ik aangevallen werd.'

Ik stond wederom paf. Was mijn eigen brugpieper in stilte tot de Amerikaanse wapenlobby toegetreden? Hoe vaak had hij tot nu toe 's nachts in zijn eentje op de fiets gezeten? Nu keer. Was hij wel goed bij zijn hoofd om met dit soort lulpraat te rechtvaardigen dat hij een zakmes bij zich droeg? Daar was-ie zelf ook niet helemaal zeker van. En hoelang liep hij eigenlijk al met die gasvulling op zak? Wist hij wel dat zo'n ding niet ongevaarlijk was? Begreep hij wel dat...

Maar ik dan? Ja, ik wist dat hij dat mes meestal bij zich droeg en had er nooit aandacht aan besteed; mijn broers hadden vroeger ook een Opinel op zak, geen idee waarvoor – in mijn beleving was het gewoon net zo'n overbodig manninging als bijvoorbeeld de stropdas. Moest ik mijzelf nu voor de kop slaan omdat ik zo naïef was? Kon het juist met dit soort dingen helemaal verkeerd aflopen met je bloedjes? Bureau Halt moest uitkomst bieden, al vond ik dat drie bruggen te ver voor mijn onnozele gans en mij – eigenlijk was ik niet van plan om erheen te gaan.

Goddank lagen de feestdagen in het verschiet, veel weerzien met familie en vrienden, dus alle ruimte voor diepgravende gesprekken en discussies. Die kwamen er. Zelden een gespreksonderwerp aangesneden (nou ja, buiten de politiek dan) waarover de meningen zo uiteenliepen. Ik zet er hier twee tegenover elkaar:

'Ik vind het ongelooflijk dat jij het geen enkel punt vindt dat jouw zoon een mes bij zich heeft! Jasper S. liep ook altijd, net als alle boeren in die omgeving, met een mes op zak en je ziet wat daarvan gekomen is! Als die man dat mes niet bij zich had gehad, had Marianne Vaatstra waarschijnlijk nog geleefd! Heel verstandig dat ze het op die school zo voortvarend aanpakken, want daardoor zal hij dit voortaan wel uit zijn hoofd laten. Ik ben ervan overtuigd dat zo'n politie-inval erger voorkomt.'

Tot: 'Zijn ze helemaal gek geworden? Een politie-inval! Wat een voorbeeld voor die kinderen! Dat het blijkbaar zo regelmatig voorkomt dat er vuurwerk en wapens in school liggen, dat je geen uitzondering bent als je dat soort rotzooi meeneemt! En ze

Ook ik wilde wel weten waarom mijn zoon een mes op zak had

zeggen ermee dat de school het zelf niet veilig genoeg kan maken! Je moet daar gaan praten!' Spreek elke zin met uitroepeteken licht schreeuwend uit, en je hebt een adequaat beeld van de Sonja Barend-achtige tafereel die achter mij liggen.

En dan komt Pieter Hilhorst, de nieuwe Amsterdamse wethouder van financiën, onderwijs en jeugd, met een voorstel op de proppen dat aardig aansluit bij een van de vele suggesties die ik deze feestdagen kreeg:

op vijf Amsterdamse scholen wil hij een agent en iemand van leerplicht plaatsen voor een periode van ongeveer een jaar. Dit team moet leerlingen die zich misdragen bij de kluisjes vatten of, als dat al een gepasseerd station is, aangifte doen van hun wangedrag.

Bij Pauw & Witteman lichtte hij zijn plannen toe. Het is een helder verhaal en een begrijpelijke stap bij de school die hij als voorbeeld noemt: het Huygens College in West, waar buurtbewoners zijn bedreigd en mishandeld door leerlingen. Dat twee van de verdachten van de dodelijke mishandeling van grensrechter Richard Nieuwenhuizen op de school zitten, versterkt logischerwijs het gevoel van onveiligheid in de buurt. Hier moet worden ingegrepen; er is een duidelijk verband tussen rondhangen en rotzooi trappen buiten school enerzijds en verzuim en overlast binnen school anderzijds, en een agent op school heeft al eerder geleid tot een afname van het aantal misdrijven.

Maar Hilhorst gaf geen antwoord op de vraag wat moet worden gedaan voordat de politie op school wordt gedetacheerd. En dat is precies wat mij niet lekker zit aan dit hele verhaal en aan de politiecontrole van schoolkluisjes; het is een stap die je pas zet als al het andere is geprobeerd en niet heeft gewerkt.

Zoals bleek op de school van mijn kind is er aanleiding genoeg om die kluisjes te controleren. Is het dan niet voor iedereen beter om dat te laten doen door conciërges, leraren en/of ouders? Dan kunnen de pubers bij wie iets is gevonden buiten school op gesprek bij de politie of bij Bureau Halt als daar aanleiding voor is, en kan niet het beeld ontstaan dat 'deze dingen nu eenmaal gebeuren' – en dus helemaal niet zo gek zijn.

Wees open over afspraken met geïnterviewden

Harry Perrée is journalist.

Journalistiek

Krantenlezers moeten weten wat een journalist met zijn bronnen heeft afgesproken over voorinzage.

Hè hè, eindelijk wordt er eens een tipje van de sluier opgelicht over de 'achterkant' van een artikel. De journalisten die het *Volkscrant*-interview van 12 januari met Pieter van Vollenhoven hebben geschreven, geven aan dat ze vooraf met hun handtekening hebben ingestemd dat Van Vollenhoven zonder opgaaf van redenen alles aan het interview kon veranderen en het interview uit de krant kon houden.

Journalist Naeeda Aurangzeb vond die vermelding afgelopen maandag in het mediaforum op Radio 1 maar raar en overbodig. Immers, we weten toch allemaal dat zulke afspraken worden gemaakt, meende ze. Mijn inschatting is dat veel mensen juist helemaal geen notie hebben van de achterkant van het journalistieke proces.

Ondanks incidentele uitglijders van journalisten die persberichten overtuiken zonder de feiten te checken, overheerst – ondersteund door filmclips – het beeld van een metier waarin gedreven vakkraften door het vuur gaan voor 'de waarheid' en zich daarbij door niks en niemand iets laten zeggen. Het is goed dat het interview met Van Vollenhoven daarbij een kanttekening plaatst.

Tegelijkertijd schuurt het. Wat is onafhankelijke journalistiek als de journalisten het object van onderzoek vrolijk laten meeschrijven aan een artikel over hem of haar? Hoeveel verbeteringen heeft Van Vollenhoven eigenlijk met zijn rode pen aangebracht? Gingen die alleen over punten en komma's of heeft hij hele alinea's geschrapt? Hebben de journalisten die allemaal overgenomen?

Het blijft ongewis. Ja, de journalisten schrijven: 'We besluiten het interview te laten plaatsvinden, maar het niet af te drukken als Van Vollenhoven wezenlijke elementen wil schrappen.' Dat klinkt heel nobel en nu het artikel is geplaatst, moeten we er blijkbaar van uitgaan dat Van Vollenhoven geen wezenlijke elementen heeft geschrapt. Maar wat is 'wezenlijk'? Heeft de *Volkscrant* dat ergens vastgelegd? En zo ja, mag de lezer dan alsjeblieft ook weten wat de krant daaronder verstaat?

En hoe zit het met de niet-wezenlijke elementen? Ook die kunnen een aardig stempel drukken op een ver-

Pieter van Vollenhoven.

Foto Koen van Weel / ANP

haal. Blijkbaar heeft Van Vollenhoven geen 'wezenlijke elementen' geschrapt, maar misschien heeft hij wel 'wezenlijke elementen' toegevoegd. Laat allemaal maar horen.

Als journalist voor vaktijdschriften heb ik ondervonden wat er kan gebeuren met je artikel. De meeste redacties verlangen voordat ze een artikel plaatsen dat een geïnterviewde zijn fiat geeft. Ik schreef eens over de milieumaatregelen die een Tilburgse metaalgietterij had getroffen en vermeldde daarbij ook de rotte-eierenlucht in de fabriekshal. Het bedrijf steigerde en wendde zich tot de redactie, die prompt de stankpassage schrapte. Voor een ander artikel ver-

telde een ambtenaar van de gemeente Delft mij dat de gemeenteraad 6 miljoen euro uit het klimaatbudget had geschrapt. De ambtenaar vond bij nader inzien dat dit 'wat negatief' overkwam; op haar verzoek verwijderde de redactie die passage.

Het zijn geen voorbeelden die de samenleving op haar grondvesten laten schudden, maar mijn punt is dat ik vast niet de enige journalist ben die dit meemaakt. Zo'n beetje iedere bewindspersoon eist, voordat deze instemt met een interview, voorinzage en het recht om te strepen in een artikel. Ik ben ervan overtuigd dat redacties en journalisten *wheelen* en *dealen* om hun artikel daar zodanig door-

heen te loodsen dat het nog pruimbaar en plaatsbaar is. Omdat ze er tijd – en dus geld – aan hebben gespendeerd, is terugtrekken lastig.

De lezer verdient een compleet beeld, niet alleen van het originele artikel van de journalist, maar ook van opmerkingen van geïnterviewden, het gewijzigde en geplaatste artikel en de motivering van de journalist om de ene opmerking klakkeloos over te nemen, over een andere te onderhandelen en een derde passage in zijn geheel te schrappen. Gebeurde dit omdat de journalist zich vergist had in de cijfers? Omdat hij door de geïnterviewde werd overtuigd een andere invalshoek te kiezen? Of gaf hij toe om van het gezeur af te zijn?

Maar goed, terug op aarde, ik denk niet dat het zover zal komen. Alleen al vanwege de extra (druk)kosten. Bovendien willen journalisten en redacties over zichzelf niet het beeld afroepen van halfzachte eitjes die bij het eerste het beste telefoontje door de knieën gaan. Wat niet wil zeggen dat we het dan maar helemaal moeten laten lopen.

Misschien kan de schrijvende pers, net zoals bij recensies van boeken, films en theatervoorstellingen gebeurt, een sterrenstelsel hanteren: met 5 sterren voor het artikel dat niet werd voorgelegd aan de bron en dus op eigen gezag is geplaatst en 0 sterren voor het artikel dat wel werd voorgelegd en daarna zowel op feiten als op overige inhoud werd gewijzigd.